

Dostupnost stomatologické péče v ČR

MUDr. Mgr. Zdeněk Matušek, MBA

11.10.2023 Třinec

Demografická situace

- ▶ Podle údajů Eurostatu produkují české vysoké školy dlouhodobě 3,1 nového zubního lékaře na 100 000 obyvatel. Pro srovnání, například v sousedním Německu vychází ze školy každý rok jen 2,9 zubních lékařů na 100 000 obyvatel. Podle doporučení Evropské unie má vzdělávací systém pro udržení stomatologické péče v každé zemi produkovat tři nové zubní lékaře na 100 000 obyvatel. Z tohoto hlediska si tedy ČR vede dobře.
- ▶ V Česku pracuje kolem 9 000 zubních lékařů
- ▶ **Asi tisícovka z nich nicméně nemá uzavřeny smlouvy s pojišťovnami, pacienti tak musí za každé ošetření platit**

Demografická situace

- ▶ v současné době odchází celá jedna generace stomatologů do důchodu
- ▶ probíhá generační obměna stomatologů, do důchodu odcházejí personálně silné ročníky
- ▶ máme mnoho mladých stomatologů, ale 80 % z nich jsou mladé ženy, často na mateřské dovolené
- ▶ jejich významnější návrat do praxe v horizontu 8 až 10 let
- ▶ mezi stomatology je přes tisícovka cizinců, většinou z Ukrajiny a Ruska

Demografická situace

V některých regionech České republiky je však zubních lékařek a lékařů nedostatek. Proč tomu tak je, vysvětluje prof. Foltán (přednosta Stomatologické kliniky 1. lékařské fakulty a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze)

Z okresů, které si nejvíce stěžují na nedostatek zubařů bylo přijato na vysoké školy velmi málo studentů:

- ▶ daný okres je opravdu řídce obydlený
- ▶ závažnější důvod, střední školy tam mají tak špatnou úroveň, že znalosti jejich absolventů nestačí na to, aby úspěšně zvládli přijímací řízení na lékařské fakulty
- ▶ naprostá většina studentů stomatologie pochází z velkých měst

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ problém není až tak v celkovém počtu stomatologů, ale v počtu nenasmlovaných stomatologů
- ▶ čerství absolventi stomatologie chtějí fungovat často pouze za přímou úhradu a **vybírají si jen velká města**
- ▶ mají zaručený dostatek bohatší klientely ve velkých městech
- ▶ vzniká asymetrie v dostupnosti stomatologické péče
- ▶ **nynější absolventi oboru stomatologie registrují výrazně méně pojištěnců než jejich starší kolegové (až 3krát méně)**
- ▶ vzniká potřeba většího počtu stomatologů k ošetření stejného množství pacientů

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ **podíl úhrad zdravotních pojišťoven na stomatologii na celkových nákladech z veřejného zdravotního pojištění za posledních dvacet let neustále lineárně klesá**
- ▶ **nové metody a zpracování nových materiálů jsou časově náročnější**, požadavky vědy na provedení výkonů se zvyšují, úhrady však relativně (v porovnání s ostatními obory) setrvale klesají (rostou výrazně pomaleji než v jiných oborech)
- ▶ **zubní lékaři odmítají uzavírat smlouvy se zdravotními pojišťovnami**, protože úhrady z veřejného zdravotního pojištění často nepokrývají ani jejich náklady na poskytnutou hrazenou péči

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ **není znám celkový počet neregistrovaných pacientů – u VZP cca 18 %**
- ▶ **není známo, kolik pojištěnců ze zbývajících cca 18 %**
 - čerpá primární péči u nesmluvních poskytovatelů,
 - zdržuje se dlouhodobě v zahraničí,
 - nemá zájem o registraci u zubního lékaře,
 - neví o tom, že by mohli být registrováni
- ▶ **nutno znát, kolika pojištěnců se problémem týká a dle toho nastavit potřebná opatření**
- ▶ **pokud nebude počet dotčených pojištěnců znám, nelze situaci efektivně řešit**

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ mezi stomatology je přes tisíc cizinců, většinou z Ukrajiny a Ruska
- ▶ mnoho dalších zkušených stomatologů ze zahraničí chce u nás provozovat praxi, není ale schopno vykonat aprobační zkoušku
- ▶ **naš stát prostřednictvím stomatologické komory a pražské zkušební komise dělá vše proto, aby aprobační zkoušky cizincům zkomplikovali, protože se domnívají, že zubařů je dostatek**
- ▶ **ČSK nepodporovala vznik nové lékařské fakulty, respektive oboru stomatologie na Ostravské univerzitě**

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ bonifikační programy a jejich standardizace pro všechny zdravotní pojišťovny (zvyšování úhrad v místech s nedostatkem zubních lékařů, zvyšování agregované úhrady podle počtu registrovaných pojištěnců)
- ▶ **provést komplexní revizi výkonů hrazených ze zdravotního pojištění**
- ▶ provést novou kalkulaci úhrad výkonů hrazených ze zdravotního pojištění, podle ní pak upravit úhrady tak, aby pokrývaly náklady poskytovatelů a umožňovaly dosahovat i v oblasti hrazené péče přiměřeného zisku
- ▶ **zvyšovat úhrady pojišťoven za některé základní výkony**, jako jsou plomby a trhání zubů a další zvyšování úhrad klíčových výkonů

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ Nutno provést změny rámcových smluv pro poskytovatele zdravotních služeb v oboru zubní lékařství
 - kapacita definována počtem pojištěnců
 - zakotvení smluvních sankcí pro poskytovatele porušující závazky ze smlouvy
 - **zrušení cenové regulace u výkonů a výrobků hrazených ze zdravotního pojištění** (regulace brání zdravotním pojišťovnám zvyšovat úhrady tam, kde je třeba podpořit nabídku služeb)

Popis problematiky a některá opatření

- ▶ **plátci by měli aktivněji přistupovat k tvorbě sítě, stejně jako to dělají v jiných oborech**
- ▶ upřednostňovat přechody praxí před zakládáním nových na zelené louce
- ▶ **investovat do osvěty pacientů, zubní kaz i parodontopatie jsou preventabilní řádnou hygienou**
- ▶ edukovat studenty zubního lékařství o podstatě a pravidlech systému veřejného zdravotního pojištění, právních a etických aspektech výkonu povolání zubního lékaře

Závěr

- ▶ k zajištění dostupnosti stomatologické péče v okrajových regionech nutný multifaktoriální přístup
- ▶ nutná podpora municipalit (finanční pobídky, spolupráce s lékařskou fakultou, stomatologickou komorou, zdravotními pojišťovnami)
- ▶ dotační programy (ministerstvo zdravotnictví, kraj, obce)
- ▶ podpora oboru stomatologie na Lékařské fakultě Ostravské univerzity – větší počet studentů z našeho regionu a tím větší pravděpodobnost setrvání v regionu